herpy

SKILPADDER

Diamondback Terrapin

Malaclemys terrapin

Malaclemys terrapin er en liten til middels stor, dagaktiv skilpadde fra kystmyrene og brakkvannsområdene i Nord-Amerika. Den er den eneste skilpadden i sitt område som lever i brakkvann, og kjennes på ringene i skjoldfeltene og det mørkt prikkete hodet og beina. Hunnen blir opptil 23 cm og hannen omkring 14 cm. Arten krever rent, helst lett saltholdig vann og passer best for erfarne holdere.

Familie: Emydidae

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**12-23 cm** total lengde inkl. hale
Vekt	**300-1 000 g**
Levealder	**25-40 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Semiakvatisk**
Biotop	**Våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**120 × 60 × 65 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Varmeplass	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**22-25 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
Vann	**Akvaterrarium** dybde 35-40 cm
Vanntemperatur	**24-27 °C**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, ferdigfôr, virveldyr og mark/snegler**
Holdes	**Alene eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**24-120 mnd.**
Kullstørrelse	**4-22 egg**
Kull per år	**1-3**
Inkubasjon	**60-85 dager** ved 26-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Malaclemys terrapin er en kraftig bygget skilpadde med et høyt skjold. Ryggskjoldet (carapax) er grått, brunt eller nesten svart, og hvert skjoldfelt har konsentriske ringer eller furer. Langs midten løper en kjøl med små knotter. Huden er grå, brun, gulaktig eller hvit med mørke flekker eller slyngete streker, og overleppen er nesten alltid hvit. Ingen to dyr har den samme tegningen. Bakbeina er store, og tærne har kraftig svømmehud.

Alle mål i teksten er skjoldlengden. Kjønnsforskjellen i størrelse er den største hos noen nordamerikansk skilpadde: hunner blir 15-23 cm og veier omkring 500 g, de største opptil 1 kg, mens hanner blir 11-14 cm og veier omkring 300 g. Hunnen har et bredere hode og kraftigere kjever, som brukes til å knuse skalldyr. Hannen har en lengre, tykkere hale.

Det finnes syv underarter, som skiller seg i farge og skjoldform, for eksempel *M. t. terrapin* i nord, *M. t. rhizophorarum* i mangrovene på Florida Keys og *M. t. littoralis* i Texas. Stellet er det samme for dem alle.

Arten er oppmerksom og sky, men venner seg til holderen sin og lærer tidspunktene for fôring. Den er et dyr å observere og ikke å håndtere.

Utbredelse og leveområde

Malaclemys terrapin lever langs den amerikanske østkysten fra Cape Cod i Massachusetts til Florida Keys og videre langs Golfkysten til Texas. En isolert bestand lever på Bermuda; den har kommet dit av seg selv og er ikke utsatt.

Arten er sårbar (VU) på IUCNs rødliste, fordi bestandene går tilbake i det meste av utbredelsesområdet. Truslene er tap av myrer og hekkeplasser på grunn av kystbebyggelse, krabbeteiner hvor dyrene drukner, rev og vaskebjørn som tar eggene, biltrafikk og tidligere tiders store fangst til mat.

> **Naturlig utbredelse:** USA og Bermuda.

LEVEOMRÅDE

Malaclemys terrapin lever i tidevannspåvirkede kystområder: myrer med høye gress, tidevannskanaler, laguner, elvemunninger og i Florida mangrovesumper. Dyrene er tilpasset skiftende saltinnhold og kan leve i alt fra ferskvann til fullt havvann, men voksne dyr foretrekker brakkvann. Huden er nesten tett for salt, og det sitter saltkjertler ved øynene. Dyrene drikker ferskt regnvann fra overflaten og fra fallende regndråper.

Arten finnes ikke i de øvre delene av elvene. Dyrene blir ofte i samme område hele livet og vandrer ikke langt. I den kalde tiden går de i vinterhvile i gjørmen i vassdrag og myrer. Hunnen går opp på sanddyner og i kratt nær kysten for å legge egg. Ungene tilbringer de første årene i små vassdrag og søker senere til de saltholdige myrene.

Føden er snegler, muslinger, krabber og andre krepsdyr, insekter, fisk og åtsler. Dyret knuser skallene mellom kraftige, furete kjever.

Stell

TERRARIET

Hold *Malaclemys terrapin* i et akvarium eller et kar, ikke i et vanlig terrarium. Karet må være minst fem ganger så langt som skjoldet og halvparten så bredt som det er langt, og solplassen regnes med i bunnarealet. Vannet må være minst dobbelt så dypt som skjoldet er bredt. Målene i boksen, 120 × 60 × 65 cm, er minimum for én voksen hunn på opptil 23 cm og gir omtrent 290 liter ved 40 cm vann. En hann på 12-14 cm klarer seg med 80 × 40 cm, men planlegg ut fra den størrelsen dyret når. En gruppe på 4 hunner og 3 hanner skal ha minst 160 × 80 cm, for eksempel i et stort, dypt kar. Vannet må være minst 30 cm dypt før voksne dyr parrer seg.

Solplassen må være stor, stabil og lett å komme opp på, slik at dyret kan komme helt opp av vannet og tørke helt, også bukskjoldet. En flytende øy eller en skrå trebro er bedre enn steiner, som kan skli og klemme dyret, og som dyret slår skjoldet mot når det stuper i vannet. En hunn skal ha en kasse med fuktig sand på landdelen til egglegging, også uten hann.

Bunnen kan være bar, noe som er lettest å holde ren. Ønskes det substrat, egner finknust korall seg godt, mens grus kan sette seg fast i tarmen. Skjul og planter må sitte fast.

Kraftig filtrering er nødvendig. Bruk et utvendig tønnefilter beregnet for minst dobbelt så mye vann som karet rommer. Fôring i et eget kar holder hovedkaret renere, for arten knuser maten sin og lager mye rot.

Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Vannet skal være 24-27 °C hos voksne, omkring 28 °C hos halvvoksne og omkring 29 °C hos nyklekte unger. I en utendørs dam følger vannet årstiden. Solplassen skal være 32-35 °C, målt på overflaten. Luften over vannet er 24-28 °C om dagen og 22-25 °C om natten.

Vokt deg for overoppheting. Både unger og voksne kan dø av en for varm solplass eller av direkte sol uten skygge og kjølig vann å gå ned i. Dyret må alltid kunne komme ned i vannet.

Dyr som holdes innendørs ved jevn temperatur hele året, skal ikke ha vinterhvile.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten er ikke avgjørende; 50-80 % er tilstrekkelig. Det avgjørende er vannets renhet. Er vannet det minste skittent, får dyret hudproblemer og skjoldråte. Første tegn er en rød ring rundt øynene eller hvite flekker på huden; uten behandling kan det drepe dyret på noen få dager.

Skift en fjerdedel til en tredjedel av vannet hver uke, og fjern fôrrester med en gang.

VANN OG VANNKVALITET

Arten lever i brakkvann i naturen, og saltinnholdet er det viktigste valget i stellet. Brakkvann holder huden og skjoldet sunt. Viltfangede voksne dyr skal leve i brakkvann hele livet: tetthet (egenvekt) 1,012-1,014, målt med et hydrometer. Nyfangede dyr starter ved 1,017-1,019 de første tre månedene. Bruk havsalt til akvarier, ikke bordsalt, og bland saltet i en separat beholder før vannskift. Fordampet vann erstattes med ferskvann, for saltet blir i karet.

Et dyr i brakkvann skal ha ferskt drikkevann én gang i uken: sett det i et lite kar med ferskvann i omtrent 15 minutter. Oppdrettede unger kan vokse opp i ferskvann, og oppdrettede voksne som er vokst opp i ferskvann, kan bli i det hvis vannet holdes svært rent. Følg med på skjoldråte. Skift aldri plutselig mellom brakkvann og ferskvann: senk saltinnholdet med 0,002 hver andre uke ned til 1,008 før dyret kommer i ferskvann.

Kontroller ammoniakk og nitritt hver uke; begge skal være 0. Alt elektrisk utstyr ved vannet skal sitte bak en jordfeilbryter.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

LYS OG UVB

UVB er nødvendig for knoklene, og dyret skal ha tilgang til både UVA og UVB. Ferguson-sonen er ikke dokumentert for arten; sone 3 er lånt fra *Graptemys pseudogeographica* og *Trachemys scripta*. Kvikksølvdamplamper gir både varme og UVB på ett sted; følg produsentens anvisning for avstanden til solplassen. UVB-effekten faller med tiden, så mål UV-indeksen én gang i måneden, og bytt pæren når den faller.

Glass og plast stopper UVB. Lyset skal være på 12 timer om dagen. Direkte sol utendørs én gang i uken i 30-60 minutter er bra for dyret, men bare med skygge og kjølig vann å gå ned i.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Malaclemys terrapin er kjøtteter og spiser i vannet. I naturen tar den snegler, muslinger, krabber, fisk og insekter. I fangenskap skal føden være variert: små fisk, reker, krill, muslinger, snegler, kamskjell, laks og smelt samt pellets til kjøttetende vannskilpadder. Én type fôr alene dekker ikke behovet.

Unger fôres hver dag, halvvoksne dyr annenhver dag og voksne to til tre ganger i uken. Gi bare det dyret kan spise på 5 minutter, og fjern restene. Knust korall i bunnen er en god kalkkilde og sliter samtidig ned nebbet.

ATFERD OG HÅNDTERING

Malaclemys terrapin er oppmerksom og venner seg til holderen sin, men blir lett stresset. Den flykter i vannet når den forstyrres, og kan slå seg på harde ting. Den biter sjelden. Skal dyret løftes, ta det fra siden med begge hender, og hold hånden unna hodet. Vask hendene før og etter.

Arten er sosial og soler seg gjerne sammen, ofte oppå hverandre. Den kan holdes enkeltvis eller i en gruppe av dyr i samme størrelse når karet er stort nok. I et for lite kar blir dyrene aggressive.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene blir kjønnsmodne etter 2-3 år og omkring 11 cm; hunnene etter 6-7 år og i de nordlige bestandene etter 8-10 år. Hunnen har bredere hode og er langt større, og hannen har en lengre, tykkere hale.

PARRING

Paringen skjer tidlig om våren. Hunnen kan pare seg med flere hanner og lagre sæd i flere år, så kull kan ha flere fedre. Hold hannen og hunnen sammen i et stort kar med minst 30 cm vann, og skill dem hvis hannen er for utholdende.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 4-22 egg per kull, i gjennomsnitt 6-11 og flest i nord. Eggleggingen skjer i juni og juli, i Florida fra slutten av april, i sanddyner og sandholdig kratt nær havet. Opptil tre kull i året er normalt, og i fangenskap er opptil fem kull mulig. Hunnen graver et rede på 10-20 cm i sanden. Gi henne en kasse med fuktig sand på landdelen, dyp nok til et rede av den størrelsen.

INKUBASJON

Rugetiden er 60-85 dager og avhenger av jordtemperatur og redets dybde. Kjønnet avgjøres av temperaturen under rugingen. Rugetemperaturen er ikke dokumentert for arten; 26-30 °C er et anslag lånt fra beslektede arter. Eggene flyttes forsiktig uten å vendes til en rugemaskin med fuktig, men ikke vått underlag.

OPPDRETT AV UNGER

Nyklekte unger er 3-4 cm. De trenger varmt vann på omtrent 29 °C, grunt vann, en solplass, UVB og skjul. Skal de vokse opp i ferskvann, må vannet være svært rent, og skjoldråte må overvåkes. Ungene fôres hver dag med små biter av fisk, reker, ormer og pellets og holdes adskilt etter størrelse.

Helse og vanlige feil

Arten er følsom for vannkvaliteten, og de fleste problemer skyldes stellet.

- Skjoldråte og hudinfeksjon: røde ringer rundt øynene, hvite flekker på huden og grå flekker på skjoldet ved urent vann eller ferskvann til viltfangede dyr. Krever veterinær.
- Mangel på UVB eller kalk: bløte, misdannede knokler og skjold.
- Svelget grus fra bunnen kan gi forstoppelse.
- Skader fra glidende steiner på solplassen.
- For varm solplass eller direkte sol uten skygge gir overoppheting.

Alle reptiler kan være symptomfrie bærere av *Salmonella*. Vask hendene etter kontakt med dyr, vann og utstyr. Søk en veterinær med reptilerfaring hvis dyret ikke spiser, har hovne øyne, åpen munn eller flyter skjevt.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.